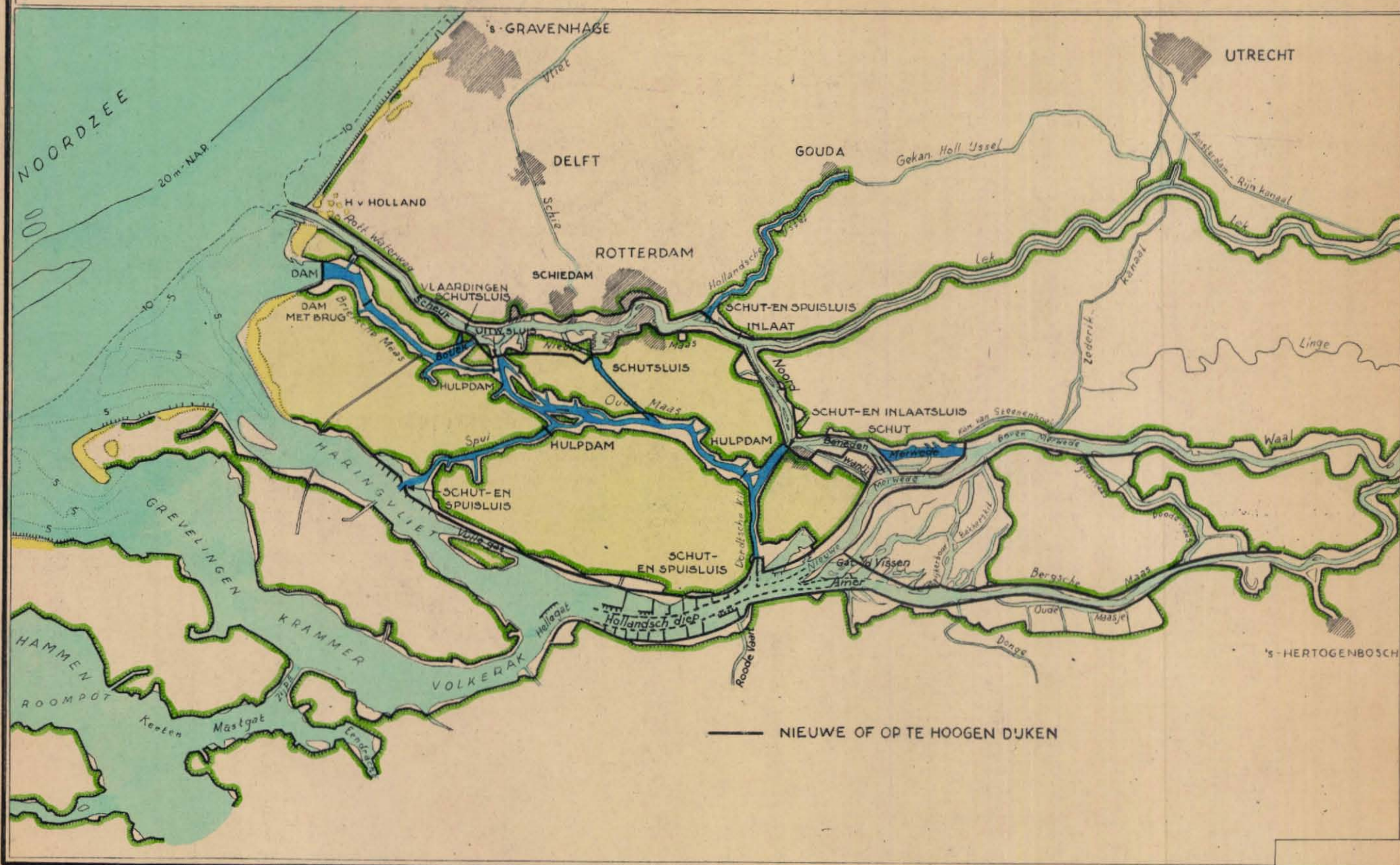

VUFEILANDENPLAN

— NIEUWE OF OP TE HOOGEN DIJKEN

BULAGE

RAPPORT : Alg. 99.

R 161.

Dr Ir J. van Veen. Het Vijf-eilandenplan en aansluitende werken.

1942. 236 blz. 105 bijlagen, 37 foto's.

Nota A.	<u>Ir H.A.Lanting.</u>	De waterstaatkundige toestand hinnen het Vijf-eilandenplan.	49 blz.
Nota B.	<u>Ir H.A.Lanting.</u>	Scheepvaart bij het Vijf-eilandenplan.	67 blz.
Nota C.		Sonderingen.	7 blz.

Het is nog niet de bedoeling een bestek klaar, gedetailleerd plan te geven, doch een globale raming van de hoeveelheden zand en klei en een globale raming der kosten. Is het plan uitvoerbaar? Welke algemene moeilijkheden moeten worden overwonnen? Is voldoende zand en klei aanwezig? De verdere uitwerking zal nauwkeuriger moeten geschieden, hier wordt het plan in zijn eerste stadium opgezet.

Nodig zullen zijn in de provincie Zuid-Holland alleen: ongeveer 21.000.000 m³ zand, 4.815.000 m³ klei, 1.000.000 m³ leem, 6 sluizen, 2 hulpsluizen, 10 spuisluizen en 13 dammen. De bedijkingskosten van de Biesbos (f.12.400.000, zie rapport Alg. 84) en van Donge en Oude Maasje (zie rapport Alg. 75) f.3.750.000, komen daar nog bij. In het geheel wordt f.115.000.000 geraamd voor alle werken. Hiervan f.84.000.000 in Zuid-Holland.

De voordelen van de afsluiting van de Brielse Maas, Oude Maas, Spui en Kil worden becijferd op :

Beperking verziltings-gevaar	f. 15.000.000.-
„ dijksverhoging	f. 38.000.000.-
Bedijken 5800 ha	f. 12.000.000.-
Aanvullen zandtekort	f. 40.000.000.-
Samen	f. 105.000.000.-

Dit cijfer moet gesteld worden tegenover een uitgave van f. 35.000.000 aan dammen, sluizen enz. (de dijksverhogingen, Biesbos-inpoldering, normalisatie Hollandse Diep er buiten gerekend). De cijfers zijn echter nog zeer globaal (vermoedelijk zijn zij te laag). De vereniging van de vijf eilanden is dus zeer economisch.

Gemeend wordt, dat de diepte van de Noord zal moeten toenemen van 4½ m- tot 6½ à 7½ m -NAP. Een breedte van de Beneden Merwede-Noord van 250 m is aan te bevelen. Beneden de brug van Alblasterdam het liefst zelfs 300 m. Nauwkeuriger berekeningen dienaangaande zullen nog moeten verricht. De breedte van Nieuwe Merwede en Noord-Beneden Merwede kan alvast wel worden vastgesteld, omdat men de waterverdeling door de diepte in de hand heeft. Men neme de rivierbreedte op de noordelijke tak niet te krap, die op de zuidelijke wel.

De volgende dammen moeten in de te noemen rangorde worden gemaakt :

1. afdamming Brielse Maas volgens plan der Commissie, eerst de bovenmond, dan de benedenmond.
2. afdamming Spui, eerst hulpdam in bovenmond.
3. afdamming Oude Maas, eerst hulpdam in bovenmond.
4. afdamming Kil, eerst dam bij Dordrecht.

Alle kunstwerken, sluizen en spuisluizen moeten gereed zijn vóór met de afdammingen wordt begonnen. De afdammingen kunnen in 7 jaren goed geschieden. De dijksverhogingen staan daar apart van. De Holl. IJssel zou het allereerst afgedamd kunnen worden, omdat dit water zulke gevaarlijke dijken heeft. Betrekkelijk onschadelijke werken zijn: de dijksverhogingen,

de afdamming van de Brielse Maas, Spui en Holl. IJssel en de verlegging van de Beneden Merwede. Bepaald ingrijpende werken zijn: de verbreding van de Noord, de afdammingen van de Oude Maas en Kil, de afdammingen van de Amerkaant en die der Biesbos-killen. Deze moeten in bepaalde rangorde snel achter elkaar worden uitgevoerd. Voor het gehele plan moet zeker 10 jaar gerekend worden, liever niet veel langer, omdat Dordrecht steeds dieper t.o.v. het water zal komen te liggen gedurende de uitvoering. Men moet dus gemiddeld ruim 11 miljoen gulden per jaar verwerken, misschien nog meer.

De dijkvakken worden in het rapport stuk voor stuk vrij uitvoerig nagegaan en de ontwerpen voor verlegging of verhoging der dijken begroot. Er zijn haast overal varianten mogelijk, doch dit werd niet tot in details nagegaan. De meest logisch schijnende oplossingen werden genomen. Met het oog op het verziltingsgevaar werden de inlaten steeds zo hoog mogelijk stroomopwaarts geprojecteerd.

Een zand- en kleibalans werd opgesteld, waarbij de uit de bochtafsnijdingen e.d. beschikbaar komende hoeveelheden vaksgewijs naast de benodigde hoeveelheden werden gesteld. Er werd gezorgd telkens elk vak in evenwicht te doen blijven, zulks met het oog op een beperking van het transport. De zandbalans sluit op 34.375.000 m³, de kleibalans op 7.000.000 m³. Voorts zullen nog ongeveer 26.000.000 m³ slechte specie afgevoerd moeten worden of in loswallen worden geborgen.

Binnen de ringdijk komt ongeveer 69.000 ha land te liggen. Hiervan is 2000 ha boezem. Boezembemaling wordt niet nodig geacht. De boezemstand zal niet hoger komen dan 1.00 m +NAP.

Het Vier-eilandenplan is iets duurder dan het Vijf-eilandenplan, nl. fl. 126.500.000.- tegen fl. 115.000.000.-

In nota A worden alle polders nagegaan, die binnen de Vijf-eilandenringdijk zullen komen te liggen.

In nota B wordt het scheepvaartverkeer behandeld. De zeevaart op Rotterdam en Dordrecht en vooral de binnenvaart Antwerpen-Rijn en Antwerpen-Rotterdam wordt uitvoerig bestudeerd.

De 37 fotografieën geven een denkbeeld van de vaak gebrekkige wijze, waarop men de vroegere dijksverhogingen langs de benedenrivieren met vloedplanken e.d. tot stand heeft gebracht. Het gevaarlijkste punt is wel dat bij Kortenoord (Moordrecht aan de Holl. IJssel), waar een gescheurde oude sluis met een daarachter gelegen laag dammetje bij storm nagenoeg 10 m verval moet keren. Hierachter wonen ongeveer 3.000.000 mensen.